

Znečištění ovzduší trápí mnoho měst a obcí v České republice. Jedním z významných zdrojů znečištění jsou lokální topeniště. Zejména nezákonným spalováním odpadů doma v kamnech či používáním nekvalitních paliv a zastaralého topného zařízení vzniká velké množství zdraví nebezpečných zplodin.

Nespalujte doma odpady!

I když se spálení odpadu může jevit jako bezstarostná a rychlá forma jeho likvidace, v žádném případě tomu tak není. Pálením odpadních materiálů vytváříme množství velmi jedovatých látek, které následně ohrožují naše zdraví a zdraví ostatních obyvatel (sousedů). V žádném domácím topeništi se nevytvářejí teploty dostatečně vysoké, aby se toxické látky bezpečně zlikvidovaly. Vždyť například prudce jedovaté dioxiny, vznikající spalováním chlorovaných materiálů, jako je třeba PVC, potřebují k likvidaci teploty nad 1200°C (ale i pak mohou vznikat další). Domácí kamna, krby a kotle nelze vybavit drahou technologií na čištění spalin a tak záleží na každém z nás, kolik jedů vypustíme do vzduchu. Toxické látky nikde „v ovzduší nezmizí“ (obzvlášť za špatných rozptylových podmínek, kdy škodliviny doslova sedí nad zemí jako „deka“) ale ohrožují Vás, Vaši rodinu a pochopitelně i Vaše sousedy.

Co rozhodně do kamen nepatří:

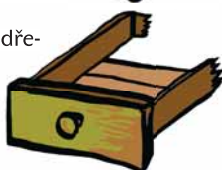
Plasty – při jejich pálení vzniká nejvíce jedovatých látek. Spalováním plastových fólií (PP, PE) a PET lahvi se do ovzduší dostávají toxické polyaromatické uhlovodíky. Plastové obaly a výrobky patří do kontejneru na plasty. Spalováním polystyrenu vzniká mimo jiné jedovatý styren. Při spalování výrobků z PVC vznikají vysoce jedovaté dioxiny a sloučeniny chlóru.

Chemicky ošetřené dřevo – tzn. staré palety, dřevo z demolice, rozbitý nábytek, natřená prkna – při spalování se mohou uvolňovat dioxiny (až 500x více než při použití palivového dříví) a dráždivý formaldehyd. Chemicky ošetřené dřevo patří do sběrného dvora.

Spalování **nápojových kartonů** (obalů od mléka, džusů apod.) produkuje chlororganické látky a těžké kovy. Tyto obaly patří do speciálních kontejnerů (někde se sbírají spolu s plasty) nebo se mohou odevzdat ve sběrném dvoře.

Celobarevné letáky a časopisy obsahují v tiskařských barvách často velké množství těžkých kovů, které se při spalování uvolňují. Papír patří do tříděného odpadu nebo do sběrného dvora. Stránka z novin použitá při rozdělování ohně neškodí, pálení stohů novin a časopisů však ano! Spalováním papíru navíc ničíme cennou surovinu.

Pálením **pneumatik** vznikají polyaromatické uhlovodíky (PAU) a další jedovaté látky. Staré pneu matiky rozhodně nepatří do lesa ani do kotle, ale do sběrného dvora.

Tráva, listí a zbytky potravin mohou být také zdrojem nebezpečných a dráždivých látek, pokud je pálíme na zahradě. Zbytky rostlin patří na kompost nebo do smíšeného odpadu.

Nebezpečné odpady (zbytky léků, barev, baterie a další) je nutné odevzdat do specializovaného sběru ve Vaší obci, prošlé léky můžete odevzdat bezplatně k likvidaci v kterékoliv lékárně.

Zákon o ochraně ovzduší rovněž zakazuje spalovat v lokálních topeništích kaly, proplásky (prorostlé uhlí nižší kvality) a lignit.

Při pálení odpadů vzniká mnoho toxických látek. Dioxiny a furany jsou nejen rakovinotvorné, ale poškozují také hormonální a imunitní systém a ovlivňují nervovou soustavu. V důsledku nedokonalého spalování vznikají polycyklické aromatické uhlovodíky (PAH), jejichž vliv lze nejlépe ilustrovat vlivem kouření cigaret na zdraví. Formaldehyd je rakovinotvorný a spolu s ostatními aldehydy a kyselinou chlorovodíkovou dráždí oči a plíce. Benzen rovněž patří mezi rakovinotvorné látky, styren mezi látky s možnými rakovinotvornými účinky. Množství a složení škodlivých látek se odvíjí od toho, co spalujete.

Máte problém, kam s odpadem?

Zjistěte si, kde v místě Vašeho bydliště je možné odpad odevzdat (sběrné dvory, kompostárny). Pokud ve Vaší obci není sběr tříděného odpadu (papír, plasty, kov), zkuste se domluvit s představiteli obce, aby třídění zavedli. Pokud nemáte kontejner na tříděný odpad v blízkosti bydliště, požádejte na obecním či městském úřadě o přidání kontejneru.

Nejlepší je vzniku odpadu předcházet. Myslete na to již při nákupu. Je dobré dávat přednost věcem, které lze používat opakovaně, před těmi na jedno použití, a také výrobkům zabaleným v recyklovatelných obalech. Nepotřebné věci můžete darovat – staré knihy do antikvariátu, ošacení nabídněte charitě či domovům důchodců.

Jak mít doma teplo a přitom neznečišťovat ovzduší?

- ▲ Spalujte v kotli pouze předepsané palivo.
- ▲ Provozujte kotel pouze na projektovaný výkon.
- ▲ Používejte kotel s vysokou účinností spalování.
- ▲ Nechte si kotel pravidelně seřadit – je to důležité pro jeho úsporný i bezpečný provoz.
- ▲ Nespalujte odpad!
- ▲ Pravidelně zajistěte údržbu komínu kominíkem.
- ▲ Zastaralý kotel se snažte nahradit modernějším a účinnějším zařízením. Nejen, že snížíte množství emisí z vytápění, ale moderní kotle s lepším spalováním mohou přinést také značnou úsporu na palivu. Informujte se o možnostech vytápění a dotací.
- ▲ Uvažovali jste již, jak snížit potřebu tepla v domácnosti, například zateplením objektu?

Spalováním odpadu či nekvalitních paliv v domácím topeništi produkuje množství toxických látek, které poškozují vaše zdraví. (Foto: Klára Čajová)

Kdo jsme

Sdružení Arnika se zabývá ochranou mokřadů a vodních toků, omezováním znečištění životního prostředí toxickými látkami a podporou účasti veřejnosti v rozhodování. Posláním Arniky je zlepšení stavu životního prostředí, jeho obrana před znečišťováním, ochrana a obnova přírodních hodnot České republiky, ale i v evropském kontextu. Arnika je celostátní organizací s řadou místních poboček.

Program Toxické látky a odpady chrání lidi a životního prostředí před jedovatými látkami, navrhuje hospodárné nakládání se surovinami a snižování množství odpadů. Prosazujeme také právo občanů na informace o nebezpečných látkách v životním prostředí.

Arnika – program Toxické látky a odpady
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
Telefon : 222 781 471 e-mail: toxik@arnika.org
www.arnika.org/toxickelatky, www.arnika.org

Pomozte nám pokračovat v aktivitách na zlepšení kvality ovzduší a na ochranu životního prostředí. Společně toho dokážeme více! Výše V lickou korunou denně. Příspěvek lze poslat klasickým bankovním převodem nebo přes dárcovskou bránu umístěnou na našem webu. Číslo našeho účtu je 173 570 941 /0300. Děkujeme Vám za podporu!

Návratka

Chci se o vaší činnosti dozvědět více, pošlete mi další informace. Kontakt na odesílatele:

Jméno a příjmení .....

Ulice .....

PSČ a město .....

E-mail nebo telefon .....

Podpis .....

Odesláním návratky dáváte souhlas ke zpracování Vašich osobních údajů pro vnitřní potřebu Arniky. Vaše osobní údaje nebudou v žádném případě poskytovány třetím osobám.

Lokální topeniště a zákon

Ochrana ovzduší řeší zákon o ochraně ovzduší a související předpisy. Podle zákonů je pálení odpadu v domácnostech zakázáno a fyzické osoby jsou povinny nakládat s odpadem podle systému stanoveného obcí. Obec může podmínky spalování zpřísnit vlastní vyhláškou. Může například zakázat spalování listí a trávy.

Fyzické osoby a provozovatelé malých zdrojů znečišťování ovzduší jsou povinni dodržovat přípustnou tmavost kouře a přípustnou míru obtěžování zápachem, tzn. neobtěžovat kouřem a zápachem osoby ve svém okolí a obydlené oblasti.

Co dělat, pokud Vás soused obtěžuje kouřem z topeniště?

Na prvním místě, pokud je to možné, by měla být snaha o domluvu. Upozorněte souseda, že Vás jeho kouř obtěžuje a zkuste společně najít příčinu a řešení.

Pokud však se sousedem není rozumná domluva, je na místě stížnost. Kompetentním orgánem pro kontrolu lokálních topenišť je obecní úřad. Ten může zahájit přestupkové řízení, vyzvat k nápravě a případně uložit hříšníkovi pokutu. Podle současné legislativní úpravy bohužel nemůže úředník vstoupit do soukromého obydlí a zkontrolovat topeniště přímo na místě. Je tedy odkázán na vizuální kontrolu kouře z komína. Jako důkazní prostředky mohou posloužit například svědectví spoluobčanů či fotodokumentace nebo videozáznam kouře z komína.

Více podrobnějších informací o problematice znečišťování ovzduší lokálními topeništi a jak mu předcházet naleznete na našich stránkách:

www.arnika.org/topime-ohledupne-k-prirode-i-sousedum

Čím topíte, to dýcháte

ANO

ARNIKA

NE

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Leták byl vydán v rámci projektu „Topíme ohleduplně k přírodě i sousedům“. Projekt „Topíme ohleduplně k přírodě i sousedům“ podpořil Státní fond životního prostředí v Programu neinvestiční podpory projektů zaměřených na aktuální témata z oblasti ŽP – „Rizikové látky z domácích topenišť a dopravy a cesty k jejich snížení“.

Odpovědní zásilka
– poštovné hradí adresát.

Sdružení Arnika

Chlumova 17

Praha 3

130 00

